

Preventief pestprotocol Jan Campertschool

Jan Campert
School

Schoolbrede gedragscode als pestpreventiemethode

Inleiding

Op de Jan Campertschool wordt veel waarde gehecht aan het opbouwen van zelfvertrouwen en het ontdekken van krachten en kwaliteiten van kinderen. Daarnaast vinden wij besef hebben van de ander: empathie, perspectief kunnen nemen en diversiteit kunnen waarderen van groot belang. De Jan Campertschool gaat uit van een respectvolle omgang van leerlingen onderling en streeft naar een klimaat waarin leerlingen elkaar in gedrag positief ondersteunen. De leerlingen leren relaties aangaan op basis van samenwerking en sociale druk te weerstaan. Ze moeten conflicten samen kunnen en durven oplossen. Daarin hoort pesten niet thuis.

Wat verstaan wij onder pesten?

Een uitgebreide begripsverheldering staat in bijlage 1 van dit protocol. Pesten heeft verstrekkende gevolgen voor het gepeste kind: Aspecten als veiligheid, geluk, eigenwaarde en leerresultaten komen in het geding. Ook voor de pester zijn er consequenties, en niet te vergeten voor de rest van de klas. De impact op de sfeer in de groep en het welbevinden van de kinderen is bij pestgedrag heel ingrijpend. Aandacht voor bepaald gedrag kan het juist versterken. Er is op de Jan Campertschool gekozen om *geen* expliciete aandacht te schenken aan wat we niet willen (pestgedrag). Maar juist aan wat we willen bereiken. Namelijk dat kinderen met elkaar gaan samenwerken en zich verantwoordelijk voelen voor een gezonde sfeer in de groep.

Scholen zijn verplicht een handelingsplan op te stellen om pesten te voorkomen en aan te pakken; Een zogenoemd pestprotocol. Het grootste deel van de methodes die op scholen gebruikt worden tegen pesten, is echter probleemgericht. In de lijn van het werken met Positive Behavior Support (PBS) kiest de Jan Campertschool voor een aanpak waarbij, op een oplossingsgerichte manier, pestgedrag omgezet wordt in positief en betrokken gedrag in de klas. Wij definiëren een probleem als een al of niet uitgesproken wens tot verandering, die met behulp van adequate ondersteuning tot uitdaging kan worden vertaald. Het proactieve beleid in dit Preventieve Pestprotocol richt zich vooral op het aanleren van goed gedrag en het benadrukken van respect voor elkaar. Als tegenhanger van een *pestprotocol* toont onderstaand schema welke interventies er op de Jan Campertschool worden ingezet ter voorkoming van grensoverschrijdend gedrag zoals pesten en welke stappen de Jan Campertschool neemt als er sprake *blijft* van grensoverschrijdend gedrag.

Preventie met Positive Behavior Support

De leerkrachten zijn getraind in een schoolbrede pedagogische aanpak volgens Positive behavior support (PBS), gericht op het bevorderen van positief gedrag binnen school.

Het doel van PBS is het creëren van een veilige, sociale omgeving die het leren bevordert en die gedragsproblemen voorkomt of doet afnemen. Positief gedrag wordt aangeleerd en bekrachtigd. De schoolbrede gedragsregels worden met alle leerlingen besproken en geoefend. PBS is de kapstok

waaraan bestaande en nieuwe gedragsmethodieken worden opgehangen(zie bijlagen 2 en 3 voor omschrijving van de gedragsverwachtingen van alle betrokkenen).

Pest Preventie binnen PBS

Deze schoolbrede interventie richt zich op het inrichten van een veilige schoolomgeving voor alle leerlingen en medewerkers. Binnen deze interventie wordt niet gesproken over wat pesten is, maar wat correct gedragen is. Als leerlingen pesten, en daar wordt op gereageerd en uitgelegd dat dat niet mag, dan verhoogt dat het pesten. Immers wat aandacht krijgt, versterkt zich. In deze pestpreventie wordt de leerlingen geleerd hoe de aandacht van het pestgedrag weggehaald kan worden. Door een driestappenreactie: het gebruik van een stopsignaal, weglopen en praten met een volwassene. Deze interventie wordt aangeleerd tijdens de rots en watertraining. Daarna geoefend en bekrachtigd in gedragslessen met de eigen leerkracht. Ook cyberpesten komt aan de orde tijdens (Pestpreventie) PBS lessen en lessen in mediawijsheid.

Beloningssysteem binnen PBS

Belonen van goed gedrag en dit bekrachtigen wordt vormgegeven door het compliment+ beloning(uiltje voor de gehele groep of fiche voor individuele beloning: 'het complimentje'). De complimentjes en de uiltjes leiden bij elkaar altijd tot een groepsbeloning. De uiltjes worden op een speciale boom geplakt(zichtbaar in de klas), de complimentjes gespaard in een spaarbuis (ook zichtbaar in de klas).

Rots en Watertraining

Voor het ontwikkelen van een eigen identiteit, zelfkennis en voor het maken van keuzes en sociale contacten is een goede sociaal-emotionele ontwikkeling van belang. Deze sociaal-emotionele ontwikkeling omvat twee deelgebieden: de fysiek-emotionele ontwikkeling en de verbaal-emotionele ontwikkeling. De fysiek-emotionele ontwikkeling wordt verworven via beweging, spel, stoeien en sporten. De verbaal-emotionele ontwikkeling wordt vooral opgedaan via gesprekken met anderen.

Voor bewegingsonderwijs, spel en speelplaatsen is steeds minder tijd en aandacht. Terwijl het onderwijs wél steeds taliger wordt. Vooral voor jongens kan dit nadelig uitpakken. Zij zijn in de regel energieke en levendiger dan meisjes, en kunnen zich niet altijd goed in woorden uitdrukken. Daarom ondervinden jongens vaker problemen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling dan meisjes. Het Rots en Waterprogramma is dé sociaal-emotionele vaardigheidstraining bij uitstek, geschikt voor jongens én meisjes. Het programma is een goede anti-pest methodiek. In deze unieke psychofysieke didactiek worden de fysiek-emotionele en verbaal-emotionele ontwikkeling tot een geheel samengebracht: Actie, reflectie en kringgesprek komen in elke lesbeschrijving aan bod.

Groepsvormingsactiviteiten

Tijdens de groepsvorming, vooral tijdens de start van het schooljaar (de Gouden Weken), staat centraal hoe leerkrachten via allerlei oefeningen een positieve groep kunnen creëren. Dit ter voorkoming van ordeproblemen, pesten, slechte prestaties van leerlingen, veel ruzies, slechte samenwerking tussen kinderen (consequenties van een negatieve groep). In deze lessen komen onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies enz. aan de orde. Er worden, in samenspraak met de leerlingen duidelijke gedragsverwachtingen/groepsregels opgesteld en zichtbaar gemaakt in de klas.

Ouderbetrokkenheid vergroten

Leraren en ouders werken samen aan de optimale ontwikkeling van hun kind. Leraren en ouders zijn gelijkwaardig waarbij elkaars rollen, taken en verantwoordelijkheden volledig worden gerespecteerd. Aan het begin van het jaar is er een startgesprek, waar ouders en kinderen kennis kunnen maken en eventueel hun zorg uit kunnen spreken, waarna samen met de leerkracht aan een oplossing gewerkt kan worden. Naast de 'standaard' oudergesprekken kan er bij problemen of conflicten een reeks korte oplossingsgerichte gesprekken gevoerd worden.

Leerkrachtgedrag

Elke vorm van gedragsbeïnvloeding begint met voorbeeldgedrag. Handel in communicatie met leerlingen, ouders en collega's naar de interactiematrix (zie bijlage 3)

Signaleren Groepsplan gedrag

Het groepsplan gedrag wordt door de leerkracht (eventueel samen met IB) ingevuld om vroegtijdig ongewenst gedrag te signaleren.

“Vertrouwenspersonen-brievenbus”

Om de kinderen de gelegenheid te geven al hun problemen of gevoelens vrij te kunnen uiten is “Vertrouwenspersonen-bus” ingesteld. De kinderen kunnen via een brief hun probleem kenbaar maken aan de vertrouwenspersonen d.m.v. deze brievenbus. Dat wordt dan strikt vertrouwelijk behandeld. Een toelichting op deze bus wordt gegeven door de vertrouwenspersonen die zich ieder jaar voorstellen in de klassen. Ook staat er een uitleg op een geplastificeerde kaart, zichtbaar op de brievenbus.

“Leerlingenraad-bus”

Hier kunnen leerlingen klachten en ideeën kwijt. Als leerlingen hun pestprobleem liever bespreken met iemand van de eigen leeftijd, kan dit gepost worden via deze bus. De leerling van de leerlingenraad maakt melding en vraagt om advies van bovengenoemde vertrouwenspersonen. De leerkrachten wijzen de leerlingen in het begin van het schooljaar op de beschikbaarheid van deze vertrouwenspersonen.

Signalen van leerlingen en/of ouders

Opmerkingen van leerlingen en ouders worden serieus genomen en zijn aanleiding tot gesprek met leerkracht (eventueel: IB/Schoolleider).

Signaleringsinstrumenten: Kijk! registratie en Zien!

Er wordt gebruik gemaakt van informatie over de ondersteuningsbehoeften van de groep en/of individuele leerlingen. Twee graadmeters, (welbevinden en betrokkenheid) die een signaalfunctie hebben en vijf vaardigheidsdimensies die relevante informatie geven over de ontwikkelingsbehoefte van een leerling op sociaal-emotioneel gebied. Analyse kan voor de leerkracht aanleiding zijn om op individueel of op groepsniveau aandacht te besteden aan het voorkomen of oplossen van pestgedrag. Indien nodig wordt er melding gemaakt bij het gedragsteam.

Tijdens observaties in de klas en op het plein zijn leerkrachten dagelijks alert op gedrag dat een indicatie voor pestgedrag zou kunnen zijn. Om de werkwijze volgens het protocol goed uit te kunnen voeren, is vastgelegd welke eigenschappen, attitude en competenties (kennis en vaardigheden) gevraagd worden van de leerkracht. Die worden weergegeven in bijlage 2 bij dit protocol.

Reactieprocedure

Tijdens het dagelijks reilen en zeilen in de klas en de school worden bovengenoemde PBS strategieën ingezet. We willen vanuit een positieve benadering en beloning goed gedrag stimuleren. Op het moment dat een leerling zich niet aan de gemaakte afspraken houdt, treedt de zogenaamde **reactieprocedure** in werking (zie bijlage 9). Door een neutrale houding aan te nemen en naar de leerling zijn/haar verkeerde gedrag te benoemen(ik zie dat je....) geef je de leerling kans zich te herstellen/herpakken. Door een wachttijd in te bouwen van ongeveer 10 sec. is het mogelijk voor de leerling het goede gedrag te benoemen en te laten zien. Pas bij herhaald fout gedrag herinner je de leerling aan de geldende afspraak en geef je de leerling nog een kans het goede te laten zien. Steeds als het lukt complimenteer je de leerling. Pas als de leerling daarna nog niet in staat is goed gedrag te laten zien, geef je dit aan met een sanctie.

Incidentenregistratie; data gestuurde interventies

In het team is vastgelegd wat er verstaan wordt onder 'incident'. Deze lijst van incidenten staat genoteerd op een incidentenregistratieformulier(zie bijlage 6). Op de Jan Campertschool spreken wij van klein probleemgedrag en groot probleemgedrag. Zodra zich een incident voordoet wordt dit genoteerd op een incidentenregistratieformulier en worden ouders van dader(en indien aanwezig slachtoffer) op de hoogte gesteld. Direct persoonlijk dezelfde dag als het gaat om een incident uit de categorie Groot probleemgedrag. Vervolgens wordt altijd een gesprek gevoerd met de betrokkenen en kan een sanctie volgen voor de dader. Ook nu is de supportgroep aanpak belangrijk om volgende incidenten te voorkomen. Alle incidenten worden schoolbreed digitaal vastgelegd en geanalyseerd door IB, schoolleider en een lid van het gedragsteam. Uit de analyse wordt een actieplan bepaald (voor leerling, leerkracht en groep) indien nodig (zie bijlage 6).

Voorbeelden van interventies komend uit een actieplan kunnen zijn: Check In Check Out (C.I.C.O) voor individuele leerlingen, leerkrachtondersteuning, klassenobservaties door IB/SL/gedragsteam, Kids' Skills voor individuele leerlingen, Rots&Water lessen voor de gehele groep of een deel van de groep.

Klein probleemgedrag

Er is een vaste **Nadenkplek (Time-In)** ingericht in alle klassen als voorwaarde voor de leerling om tot bezinning en rust te komen en letterlijk even stil te staan bij het vertoonde *Kleine probleemgedrag*. De stoel op deze Nadenkplek wordt gemarkeerd door een uiltje met een vraagteken boven het hoofd. De plaats op de stoel kan door de leerling zelf ingenomen worden om tot rust te komen of als gevolg van suggestie van de leerkracht. Bij verwijzing door de leerkracht dient dit om ongewenst gedrag te verminderen. Dit door de leerling tijdelijk uit te sluiten van activiteiten en aandacht. De leerling vult een **Nadenkformulier** in bij *Klein probleemgedrag* (zie bijlage 10).

Dit Nadenkformulier wordt na drie keer meegegeven naar huis en dient door ouders ondertekend weer mee teruggebracht te worden naar school.

In het geval van herhaaldelijk klein probleemgedrag wordt de aanvinkmogelijkheid, waarmee de leerkracht aan kan geven een gesprek met de ouders te willen, ingevuld. Ook de ouders mogen deze mogelijkheid aanvinken op het formulier.

Groot probleemgedrag

Hieronder verstaan wij gedrag dat de veiligheid van de leerling zelf, de medeleerlingen of het personeel in gevaar brengt. Ook vernieling valt hieronder. Wanneer groot probleemgedrag zich voordoet wordt er niet gewaarschuwd. Bij groot probleemgedrag gaat de leerling meteen naar de **Nadenkplek bij de schoolleider**. Daar volgt dezelfde procedure als bij klein probleemgedrag. Op het **Nadenkformulier** van de leerling wordt de aanvinkmogelijkheid waarmee de leerkracht aan kan geven een gesprek met de ouders te willen **altijd** aangevinkt bij groot probleemgedrag. Tevens wordt dezelfde dag contact gezocht met de ouders van deze leerling door schoolleider/leerkracht/IB.

Als er sprake is van een groot incident wordt het gedragsteam erbij betrokken en volgt naast registratie/gesprek ook het tekenen van een zogenaamd **Gedragscontract** met de betrokken leerling en zijn/haar ouders(zie bijlage 7). In dit gedragscontract wordt het grensoverschrijdende gedrag specifiek beschreven en maken wij als school de afspraak dat de betrokken leerling bij het **opnieuw (na de eerste keer)** vertonen van grensoverschrijdend gedrag(grootprobleemgedrag) direct opgehaald wordt door de ouders. De ouders ontvangen dan een **Time-Out formulier**(zie bijlage 8) met hierop een beschrijving van het incident waarbij grensoverschrijdend gedrag werd vertoond door deze leerling.

Na drie keer Time-Out vindt er een officiële schorsing plaats(zie bijlage 9). Het bestuur, de inspectie en de leerplichtambtenaar worden geïnformeerd door de schoolleider.

Wanneer zelfs na schorsing van de leerling het grensoverschrijdende gedrag blijft, zal in overleg met het bestuur de beslissing worden genomen de procedure van verwijdering in gang te zetten.

Individuele (gedrags-)Problemen

Voor sommige leerlingen zijn er individuele maatregelen nodig, zoals:

Kids' Skills: een speelse methode voor het oplossen van problemen bij kinderen. Centraal staat hierbij het idee dat vrijwel alle problemen kunnen worden gezien als vaardigheden die nog ontwikkeld moeten worden.

Check In Check Out(C.I.C.O.): kan ingezet worden als ondersteuning bij het verminderen van gedragsproblemen(zie bijlage 4 voor uitleg van de Check in Check out)

Doelen C.I.C.O.: De leerling

- maakt zich de gedragsverwachtingen en waarden van de school verder eigen.

- versterkt zijn organisatievaardigheden
- ontwikkelt een positieve associatie met school.
- versterkt zijn sociale en academische vaardigheden.

Handelswijze voor de leerkracht bij grensoverschrijdend gedrag(waaronder pesten)

- Neem (digitaal) pesten serieus. Ga in gesprek met de gepeste leerling, spoor de daders op en ga ook met hen in gesprek, volgens het protocol. Vraag regelmatig na of het pesten daadwerkelijk is gestopt.
- Stel collega's, gedragsteam en schoolleiding op de hoogte. Vraag feedback en advies!
- Stel in samenspraak met het gedragsteam een plan op. Dat kan zijn een intensivering van de Rots en Watertraining, de Supportgroep aanpak of andere interventies vanuit het protocol.
- Leg de genomen stappen steeds vast in leerlingvolgsysteem Parnassys.
- Gebruik de incidentenregistratie
- Stel ouders van de dader(s) en het slachtoffer op de hoogte. Leg uit hoe de school pesten aanpakt en verwijst naar het protocol. Afhankelijk van het plan van aanpak dat wordt geschreven voor deze situatie, is het mogelijk dit gesprek samen met een collega te doen, die de interventie gaat uitvoeren. Betrek de ouders bij de interventie.

De Supportgroep aanpak (zie bijlage 5)

Pestgedrag heeft een grote impact op de sfeer in de groep. Kinderen weten al heel jong wat pesten is. Praten over pesten zorgt ervoor dat de aandacht op het probleem wordt gevestigd. Het is effectiever om met de groep te praten over hoe ze met elkaar willen omgaan. De leerlingen komen dan zelf met acties die ze kunnen uitvoeren om de sfeer en de onderlinge relaties te verbeteren.

Bij pestincidenten wordt de Supportgroep aanpak ingezet. Waarbij op een oplossingsgerichte manier pestgedrag omgezet wordt in positief en betrokken gedrag in de klas. In deze door Sue Young ontwikkelde aanpak, wordt niet gesproken over 'pesten' en 'schuld'. Kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen en een positieve rol te spelen voor elkaar. Dit gaat verder dan symptoombestrijding. De supportgroep zorgt ervoor dat de rest van de klas meegaat in een positieve spiraal, met als resultaat een betere sfeer en een veilig klimaat. Wij gaan er vanuit dat door de Supportgroep aanpak op een oplossingsgerichte manier het pestgedrag omgebogen wordt in positief en betrokken gedrag in de klas. De kracht van de groep dwingt leerlingen pesten te laten gebeuren, zelfs al zijn ze daar niet gelukkig mee. De groepsdynamica veranderen kan kinderen de kracht geven om zich correct te gedragen.

Ouders betrekken als partners

Afstemming en samenwerking zijn essentieel als het gaat om het welslagen van het optreden. Het gaat om zowel de ouders van slachtoffer als de ouders van de pester(s).

De ouders (die een klacht hebben ingediend) krijgen regelmatig updates en worden betrokken bij het evalueren van de vooruitgang. Ze maken kennis met de betrokken contactpersoon en kunnen waardevolle informatie verstrekken over de gevoelens van hun kind.

Ook begeleiding van ouders van de leerling die pest, of daar misschien ten onrechte van beschuldigd wordt, is nodig. Het is niet nuttig ouders slechts te vertellen dat hun kind ervan beschuldigd wordt een pestkop te zijn. Dat kan leiden tot spanningen tussen ouders die problematischer zijn dan de oorspronkelijke klacht. Het is zelfs andersom: ouders kan verteld worden hoe behulpzaam hun kind is geweest. Veel ouders zijn bang dat hun kind pest/gepest wordt en horen graag hoe effectief de school met pesten omgaat. Gedragsfunctie analyse (GFA) kan eventueel het waarom van het pesten duidelijk maken. Er kan gezocht worden naar een alternatief voor dit gedrag. Indien nodig externe hulp raadplegen.

Tips voor ouders

- *De ouders van het slachtoffer:*
  - pestprobleem op school met leerkracht bespreken.
  - geef je kind achtergrondinfo. met betrekking tot pesten.
  - waardeer dat uw kind zich heeft uitgesproken.
  - accepteer je kind onvoorwaardelijk en neem het serieus.
  - accepteer de situatie niet.
  - ga geen gesprek aan met de pester op school.
- *De ouders van de pester:*
  - blijf rustig en neem je kind serieus.
  - probeer achter de oorzaak te komen.
  - corrigeer agressieve buien; wees consequent.
  - ga op zoek naar talenten van je kind.
  - ondersteun positieve initiatieven en moedig die aan.

Extreme excessen

Voor slechts 3-5 % van de leerlingen zijn de preventieve maatregelen onvoldoende. Mochten bovenstaande interventies voor hardnekkige pesters niet afdoende zijn, dan worden externe deskundigen in geschakeld (zoals de Ringaanpak, Schoolmaatschappelijk werk of aanmelden bij het ondersteuningsteam).

In uiterste gevallen, wanneer de leerling geschorst moet worden verwijst dit protocol naar het schorsingsprotocol van de Stichting (zie Veiligheidsbeleid OPO IJmond)

Borging in het schoolbeleid

De PBS-klassenobservatie, incidentenregistratie en analyse en intervisievergaderingen over gedragsmoeilijkheden dienen als instrument om het preventieve protocol te borgen. De driejaarlijkse tevredenheidsenquête (PTO, OTO en LTO) is een indicator.

Bijlage 1. Begripsverheldering pesten.

Definitie	Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van een of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen (Van der Meer, 1997)
Begripsverheldering	<p>Pesten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is sprake van een machtsverschil (groot tegen klein, sterk tegen zwak) • Het is structureel en langdurig • Er wordt opzettelijk schade aangebracht aan het slachtoffer • Is gemeen • Er is sprake van een win-verlies situatie • Pesten komt voor in het gezin, de buurt of op school <p>Pesten is mishandeling. Zo'n 15 % van de schoolgaande kinderen zijn hierbij als dader dan wel als slachtoffer betrokken. De gevolgen van pesten kunnen ernstig zijn.</p> <p>Plagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • plagen mag, moet, van plagen word je weerbaarder • plagen is goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling <p>Plagende kinderen kunnen elkaar aan.</p> <p>Kinderen verstaan onder pesten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hij/zij doet het expres • heeft het altijd op mij gemunt • is niet leuk <p>Het is belangrijk dat aan beide begripsinvullingen aandacht wordt geschonken.</p>
Symptomen	<p>Het kind dat gepest wordt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wordt vaak buitengesloten en staat alleen. Het spel is net begonnen, terwijl een ander kind later wel weer mee mag doen • zoekt in de pauze vaak contact met de leerkracht die buitendienst heeft • speelt graag met jongere kinderen • wil in de pauze het liefste binnen blijven

	<ul style="list-style-type: none"> • wordt vaak uitgelachen door anderen of “daar heb je hem/haar weer” (zuchten van overige leerlingen als het gepeste kind iets in de groep wil zeggen) • wil niet meer naar school, klaagt over allerlei pijntjes • is gauw prikkelbaar • heeft nachtmerries en plast in bed • is niet welkom op feestjes • heeft weinig eigenwaarde • is sociaal onhandig • vertoont “aangeleerde hulpeloosheid” • is fysiek vaak zwakker dan mede-leerlingen • is het jongste kind van de klas • kan provocerend gedrag vertonen: enerzijds agressief (uitdagerend), anderzijds angstig (klagend over het onrecht). <p>Het kind dat pest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ziet zijn slachtoffers als waardeloos • neigt naar agressief gedrag • heeft vaak een positieve houding t.o.v. geweld • heeft weinig echte vrienden <p>Hoe pesten kinderen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • met woorden: vernederen, schelden, dreigen, belachelijk maken, kinderen altijd bij een bijnaam noemen, gemene briefjes schrijven • lichamelijk: trekken aan kleding, duwen, schoppen en slaan, krabben, bijten, met wapens • achtervolging: klem zetten, opsluiten • door uitsluiting • door stelen of vernielen van bezittingen • door afpersing: dwingen om geld af te geven etc. <p>Pestgedrag onder meisjes (meidenvenijn) gebeurt vaak in het geniep (roddelen, leugens vertellen, buitensluiten, negeren). Bij jongens gebeurt pesten openlijker (vechten, duwen, fysiek geweld, uitschelden, elkaars spullen vernielen).</p>
Oorzaken	<p>School:</p> <ul style="list-style-type: none"> • onveilig schoolklimaat; geen duidelijke grenzen tussen “wat kan en niet kan” • pesten niet serieus nemen: “stel je niet aan, je lokt het zelf uit”. • louter gedragsregulerend optreden en geen inzicht geven. • geen oog voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen (groepsvormende elementen) • slecht contact tussen school en ouders • de leerkracht accepteert het kind gevoelsmatig niet • de leerling wordt als nummer behandeld <p>De leerling die gepest wordt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kleedt zich anders, reageert anders dan andere kinderen, heeft een handicap

	<ul style="list-style-type: none"> • is nieuw op school • is niet sociaal weerbaar, heeft gering gevoel van eigenwaarde • beschikt over te weinig sociale vaardigheden • is al eerder zondebok geweest <p>De leerling die pest (4 typen):</p> <ul style="list-style-type: none"> • is bang om zelf gepest te worden en gaat daarom pesten • wil macht hebben in de groep • heeft niet echt in de gaten hoe erg pesten is • wordt zelf ook gepest <p>Gezin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gedragscodes in het gezin wijken negatief af van de gedragscodes op school • spanningen tussen ouders worden afgewenteld op het kind • geen veilige gezinssituatie • voortdurend zaken benadrukken die mislukken • kind afwijzen en niet het gedrag
--	--

Bijlage 2

Onderbouwing Eigenschappen, attitude en competenties (kennis en vaardigheden) die gevraagd worden van leerkrachten op de Jan Campertschool vanuit de literatuur

Naar: (Covey, 2010) (Covey, 2008).

Inleiding:

Pestgedrag hangt nauw samen met de schoolcultuur en het klassenklimaat. De schoolcultuur is een voedingsbodem, waarop pesten wel of niet gedijt. In een klimaat waar duidelijke omgangsvormen gelden, waarin veel positieve aandacht is voor de leerlingen en waarin leerlingen gelegenheid krijgen om teleurstellingen of frustraties op normale wijze te uiten, is de kans kleiner dat er pestgedrag ontstaat. (Galenkamp, 2011)

Blijvend succes is alleen langdurig mogelijk als leerkrachten hun principes navolgen. Principes, samengevat in 8 eigenschappen, die helpen om op een constructieve, effectieve manier richting en inhoud aan het Preventief pestprotocol te kunnen geven.

Eigenschap 1: Wees proactief

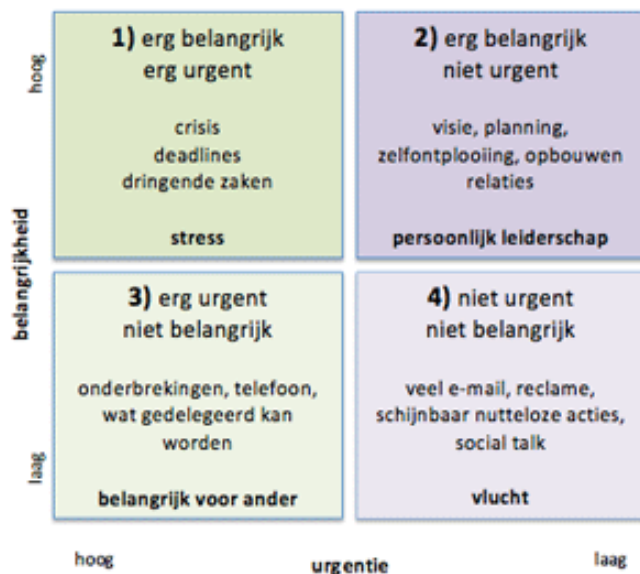
Pro-activiteit is sterk gerelateerd aan het erkennen van de eigen verantwoordelijkheid en invloed. Wees als leerkracht proactief bij signalering van (digitaal) pestgedrag. Neem verantwoordelijkheid. Accepteer geen pesten en gebruik jouw invloed. Onderneem onmiddellijk actie door het vriendschapsprotocol te volgen.

Eigenschap 2: Begin met het einde voor ogen

Dit is de eigenschap van de visie, het doel, de missie. Beginnen met het einde voor ogen houdt in dat je er bij beslissingen van vandaag consistent rekening houdt met waar je 'in het algemeen' voor staat. Scholen die werken volgens de oplossingsgerichte aanpak, streven niet alleen naar het verminderen van pesten, maar ook naar het creëren van een klimaat waar pestgedrag nooit een kans zal krijgen. (Young, 2013) Passen de principes van individuele leerkrachten bij de richtlijnen en visie van de school? Zoals de gedragsverwachtingen voor de leerlingen en de interactiematrix voor medewerkers, beiden gebaseerd op waarden van het gehele team.

Eigenschap 3: Belangrijke zaken eerst

Deze eigenschap heeft te maken met integriteit, discipline, je aan je afspraken houden. Waar draait het in het leven om en hoe wil je je werk met de leerlingen vormgeven? Dat wetende ga je ook proactief en met de juiste prioriteitsstelling aan de slag. Er moet een gezond evenwicht zijn tussen sociaal-emotioneel leren en academisch leren. Door onder grote druk te moeten presteren kunnen leerlingen problematisch gedrag gaan vertonen. (van Overveld, 2012)

Pestgedrag valt in kwadrant 1 van bovenstaande matrix. Vroegtijdig signaleren en reageren hoort bij de 'timemanagement' eigenschap 3.

Eigenschap 4: Denk in termen van winnen/winnen

Om effectief te kunnen samenwerken, moet men niet denken in termen van concurrentie 'winnen-verliezen', maar in termen van 'winnen-winnen'. De leerkracht weet wat hij/zij waard is. Maar ook dat je de ander nodig hebt om van te leren en het belangrijk is om liefde te geven en te ontvangen. Dat bereiken we door te denken in termen van 'winnen-winnen'. Leerkrachten op obs de Jan Campertschool zoeken bij een conflict oplossingsgericht naar een gewenste situatie die recht doet aan alle partijen en waarbij geen verliezers zijn.

Eigenschap 5: Probeer eerst te begrijpen en dan begrepen te worden

Pas als we echt luisteren, zullen we anderen begrijpen. Empatisch luisteren is één van de basiseigenschappen van een leerkracht. In pestsituaties is het belangrijk om je als leerkracht eerst bij alle partijen (vijf sporen) te concentreren op het begrijpen van de ander. Dan pas energie stoppen in het begrepen worden. Indien we elkaar werkelijk begrijpen, zullen we creatiever worden in het oplossen van gezamenlijke problemen.

Eigenschap 6: Werk synergetisch

Synergie is het vanuit creatieve samenwerking kiezen voor de derde weg. Niet mijn of jouw manier, maar een derde en betere manier. Het gaat om het respecteren en waarderen van verschillen. Om de intentie onderlinge verschillen te overwinnen door het zoeken naar oplossingen die recht doen aan ieders wensen. Een synergetisch team is een team waarin mensen elkaar aanvullen. Waarin het geheel meer is dan de som der delen. De Jan Campertschool beoogt een veilige omgeving te zijn. Fundamenteel voor een aanpak gebaseerd op respect, samenwerking en vertrouwen. Synergie is de eigenschap van het versterken.

Eigenschap 7: Houd de zaag scherp

Deze eigenschap is het "onderhoud van de leerkracht". Die zegt dat je nooit klaar bent met verbeteren en volhouden. Deze eigenschap gaat over de continue vernieuwing met betrekking tot de vier dimensies van ons leven: fysiek, mentaal, emotioneel en spiritueel. Door voldoende oefening, rust, meditatie, etc. houd je de conditie op peil.

De 8-ste eigenschap.

Net als de overige zeven eigenschappen is de achtste eigenschap een combinatie van houding, vaardigheid en kennis. Het is de belangrijkste en meest essentiële toevoeging aan de zeven eigenschappen voor leerkrachten. Ontdek je eigen stem, draag deze uit en help ook anderen hun eigen stem te ontdekken en uit te dragen. Dit maakt dat je het beste in jezelf naar boven haalt en zo de meeste creativiteit, kracht en resultaten boekt. Dit geldt voor mensen persoonlijk, maar ook voor de creativiteit en resultaten op school. Bij het bestrijden van pesten en in passend onderwijs is het meer en meer nodig om naast effectiviteit ook grootsheid te tonen.

Tips van de leerlingenraad voor het voorkomen van pesten (uit de notulen):

Met PBS is de school bezig met het aanleren van goed gedrag. Maar we willen ook dat er zo min mogelijk gepest wordt op school. Ieder kind noemt een voorbeeld waar ze zich wel zorgen om maken. Iedereen kan wel een voorbeeld bedenken dat er gepest is in de klas. De tips voor de leerkrachten:

- Voetbalrooster in de klas zelf maken, wie mag op welke dag?
- Meer juffen/meesters naar buiten tijdens het buitenspelen, 2 is te weinig.
- In de klas lessen geven over wat pesten met je kan doen, hoe erg het is.
- In de klas lessen geven over hoe je met kinderen om moet gaan die bijv. ADHD hebben, of woede aanvallen.
- De juffen/meesters zouden soms niet te snel boos moeten worden, maar rustig blijven. Eerst vragen wat is er gebeurd. Hoe had je het anders kunnen doen? En dan pas beslissen of een kind naar de nadenkplek zou moeten.
- In iedere klas 'een kind in de spotlight'. Zo leer je je klasgenootjes veel beter kennen en maak je meer complimenten aan elkaar.
- De juf/meester vertelt op het begin van de dag hoe zij/hij zich zelf voelt. Dan begrijp je ook beter als ze/hij die dag wat sneller boos wordt.

Interactiematrix

Medewerker-leerling	
veiligheid	<p>Ik spreek kinderen aan op hun eigen verantwoordelijkheid en gebruik consequent de reactieprocedure bij ongewenst gedrag.</p> <p>Ik maak veel gebruik van non-verbale interactie.</p> <p>Ik verhef mijn stem alleen als dat écht nodig is.</p> <p>Ik ben empathisch, voorspelbaar en consequent.</p>
verantwoordelijkheid	<p>Ik geef leerlingen de ruimte om zelf problemen op te lossen.</p> <p>Ik koppel het incident los van de waardering voor het kind.</p> <p>Ik ben me bewust van mijn voorbeeldfunctie.</p> <p>Daarom is mijn interactie duidelijk, eerlijk, oprecht en respectvol.</p> <p>Ik licht de gedragsverwachtingen met behulp van de waarden toe.</p>
respect	<p>Ik begroet de leerlingen 's morgens bij binnenkomst en neem afscheid aan het einde van de dag.</p> <p>Ik beoordeel elke situatie op zichzelf.</p> <p>Ik werk actief aan een positieve relatie met de leerlingen en gebruik hierbij de verhouding 4 complimenten of positieve bekrachtigingen tegenover 1 correctie.</p>

Medewerkers onderling	
veiligheid	Ik probeer mij in te leven in de gevoelens en situaties van mijn collega's.
verantwoordelijkheid	<p>Ik reflecteer en kijk wat ik zelf kan doen om de situatie te verbeteren.</p> <p>Ik bespreek problemen bij de samenwerking eerst met de betreffende persoon en los ze daar op waar ze thuis horen.</p> <p>Ik kom mijn afspraken na, ben daarop aanspreekbaar en kan anderen daar ook op aanspreken.</p> <p>Ik sta open voor het ontvangen van feedback.</p> <p>Ik ben oplossingsgericht en denk mee.</p>
respect	<p>Wij begroeten elkaar bij binnenkomst en zeggen elkaar gedag.</p> <p>Ik ben eerlijk, open, oprecht en duidelijk.</p> <p>Ik geef geregeld een compliment.</p>

Medewerker- ouder	
veiligheid	<p>We scheppen een klimaat waarbij ouders het gevoel hebben dat ze altijd even binnen kunnen komen.</p> <p>We spreken op een gelijkwaardige manier met elkaar.</p> <p>We luisteren zonder oordeel.</p>
verantwoordelijkheid	<p>Er is een heldere communicatie wederzijds.</p> <p>Gezamenlijk belang is het welzijn en de ontwikkeling van het kind.</p> <p>Ik biedt ouders steeds een nieuwe kans en geef daarbij mijn grenzen aan.</p>
respect	<p>We hebben wederzijds vertrouwen en respect.</p> <p>Er is een heldere communicatie wederzijds.</p> <p>We spreken op een gelijkwaardige manier met elkaar.</p>

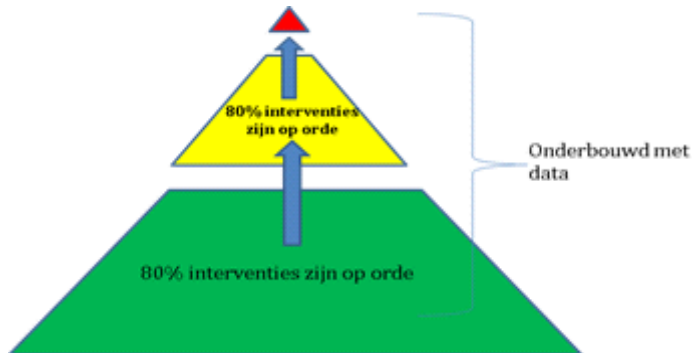
Medewerker - externe	
veiligheid & verantwoordelijkheid & respect	<p>We handelen professioneel.</p> <p>Voorafgaand aan een gesprek stellen we een duidelijk doel vast.</p> <p>We spreken onze verwachtingen naar elkaar uit.</p> <p>Ik maak gebruik van de expertise van andere professionals</p>

Bijlage 4 Check In Check Out - werkwijze

Behavior Education Program (BEP) (Deanne Crone, Leanne Hawken & Rob Horner)

De reden dat we Check In Check Out gekozen hebben is dat deze interventie goed onderzocht is en hele goede resultaten oplevert. Bij het invoeren van deze interventie blijven we zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke vorm, deze is immers succesvol gebleken. Het is een interventie die met weinig moeite kan worden toegepast.

Onderzoekresultaten CICO

- * Minder leerlingen hebben rode interventies nodig (Hawken et al., 2007)
- * 70% afname probleemgedrag bij leerlingen 14-16 jaar (middle school) (Filter et al., 2007)
- * Forse afname van probleemgedrag bij leerlingen in het PO (Filter et al., 2007); (Hawken et al., 2007)
- * Toenemende betrokkenheid bij leren (Hawken & Horner (2003)
- * Qua tijdsinvestering vinden alle partijen het de moeite waard. (Hawken & Horner (2003); Tod et al (2008)
- * Leraren, leerlingen en ouders ervaren CICO als ondersteuning bij het verminderen van gedragsproblemen en vinden het makkelijk om aan deel te nemen

Doelen CICO

De leerling:

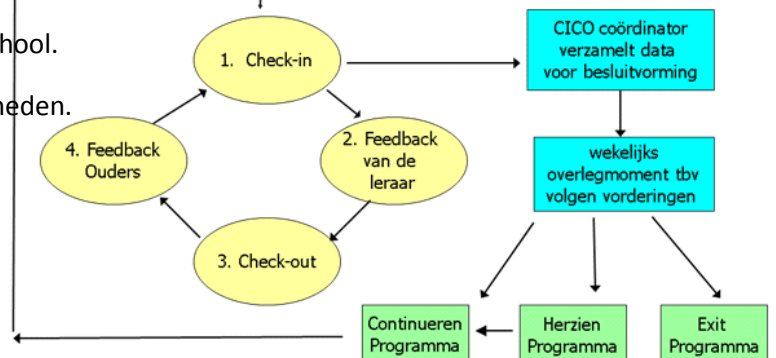
1. maakt zich de gedragsverwachtingen en waarden van de school verder eigen.
2. versterkt zijn organisatievaardigheden:
hij bereidt zich bijvoorbeeld beter voor op school en maakt 's ochtends zelfstandig een goede start.
3. ontwikkelt een positieve(re) associatie met school.
4. versterkt zijn sociale en academische vaardigheden.

1. Leerling wordt geselecteerd door leerkracht

2. Leerling wordt besproken in PBS-team obv data

3. Informeren ouders en om toestemming vragen

4. CICO wordt in gang gezet

Welke leerling komt in aanmerking?

Het gaat om milde problemen die terugkerend zijn. Met name is het bezitten van beperkte organisatorische vaardigheden een indicatie voor CICO.

Op basis van data (gedragsincidentenregistratie en leerlingvolgsysteem) worden 3 tot 5 gedragsverwachtingen geselecteerd die centraal zullen staan bij CICO. De gedragsverwachtingen komen uit de matrix. In samenspraak met het PBS-team maakt de leerkracht een keuze.

Ouders tijdig informeren aan de hand van data. CICO wordt opgenomen in het schoolbeleid. De leerkracht neemt contact op, informeert en geeft doel, werkwijze en de rol van ouders aan. Ouders krijgen dagelijks het CICO-formulier thuis, waarop de score van de gedragsdoelen staat. Dit gaat de volgende dag mee terug.

Dan wordt de leerling ingelicht; uitleggen waarom CICO wordt ingezet, wat de gedragsverwachtingen zijn waar op gelet gaat worden en oefenen hiervan. Dit kan i.s.m. de CICO coördinator; meestal de eigen leerkracht. De leraar stelt (samen) met de leerling een aantal gedragsdoelen vast die dagelijks moeten worden behaald.

Start van CICO: zie cyclus en aan het eind van de dag gaat er een kopie van de dagkaart mee naar huis. Ouders kunnen dit ondertekenen.

Tijdsduur: tussen 6 en 12 weken. Als een leerling gedurende 3 weken 80% van de score heeft gehaald dan kan het uitstromen beginnen. Meer verantwoordelijkheid bij de leerling. Deze gaat zijn eigen gedrag monitoren. Zo vullen de leerkracht en de leerling beide een dagkaart in. De CICO coördinator of leerkracht bekijkt bij de check out samen met de leerling welke overeenkomsten er zijn. De leerling wordt beloond voor het eerlijk invullen van de dagkaart en het goed evalueren van zijn eigen gedrag. Daarna kan een leerling een periode zelfstandig de dagkaart invullen. Uiteindelijk feestelijk afsluiten.

Selectiecriteria voor de leerkracht om de leerling te selecteren zijn:

- ❖ voortdurend mild ongewenst gedrag
- ❖ regelmatig te laat of afwezig
- ❖ beperkte organisatorische vaardigheden
- ❖ gebrekkige sociale vaardigheden

Kortom: behoefte aan extra ondersteuning om aan de gedragsverwachtingen van de school te kunnen voldoen!

Leerling wordt besproken in het GT

1. Bekijk data: gedragsincidenten en leervorderingen
2. Stel leerpunten vast en koppel die aan schoolbrede gedragsverwachtingen
3. Check/screening selectiecriteria CICO

De leerpunten of doelen van de leerling zijn niet geheel individueel bepaald. Het PBS-team maakt in samenspraak met de leraar een keuze vanuit de matrix gedragsverwachtingen. CICO ondersteunt leerlingen om zich goed voor te bereiden en om een goede start van de dag te maken. Het kan natuurlijk ook zijn dat leerlingen het moeilijk vinden om aan andere gedragsverwachtingen te voldoen, zoals 'naar de leraar luisteren en doen wat hij zegt'.

Wanneer het gedragsteam aangeeft dat gestart kan worden met CICO, worden het kind en de ouders door de leerkracht geïnformeerd. De werkwijze hiervoor staat hieronder beschreven.

Ouders informeren aan de hand van CICO ouderprotocol school.

Check In Check Out Cyclus

Feedback ouders

- Ouders ondertekenen de dagkaart/puntenkaart
- Positieve feedback en bekrachtigen gewenst gedrag
- Minimaliseren aandacht voor ongewenst gedrag
- Spreken vertrouwen uit

Wanneer het eens niet is gelukt: *“Morgen is er weer een dag...nieuwe ronde, nieuwe kansen!”*

Afbouwen procedure CICO

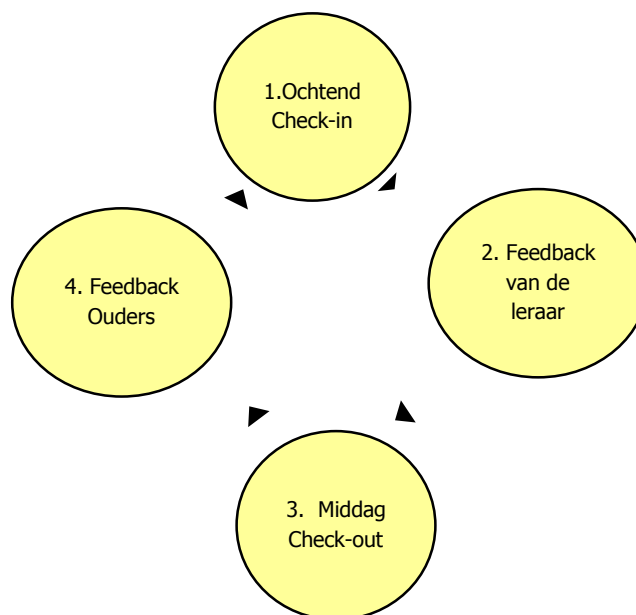
School bepaalt afbouwcriteria:

- Maximale duur CICO
- Laatste fase: Zelf-monitoring

Succesvolle afronding CICO: VIEREN!

Als een leerling 80% van de score gehaald heeft de afgelopen 3 weken kan je met uitstromen beginnen.

Laatste fase: leerling en leraar vullen allebei een dagkaart in, dan (gaat kind met cico coördinator) bekijken of er overeenkomsten zijn. Leerling wordt beloond voor het eerlijk invullen. Is de leerling zover, dan kan de leerling het zelf gaan doen.

DAGKAART
Wij weten dat je het kunt!

Datum _____

Leerling _____

0 = Nee 1 = Beetje 2 = Geweldig	Veiligheid	Respect	Verantwoordelijkheid	Leerkracht
8.30 uur tot kleine pauze	😊😊	😊😊	😊😊	
Kleine pauze tot lunch	😊😊	😊😊	😊😊	
Lunch/pauze	😊😊	😊😊	😊😊	
Na lunch tot einde van de dag	😊😊	😊😊	😊😊	
Totaal aantal punten: Te behalen punten :	_____		Vandaag: _____ % Doel: _____ %	

Successen: _____

Handtekening ouder:

Bijlage 5 De Supportgroep aanpak

Samenvatting over het werken met supportgroepen

De strategie met oplossingsgerichte supportgroepen van medeleerlingen is gericht op de gewenste toekomst: bestaande problemen worden uitsluitend met dat doel aangepakt. Gedurende de hele interventie worden er geen veronderstellingen gedaan over wat er gebeurd is. Het gebruik van woorden als 'pestkop' of 'pesten' of 'slachtoffer' helpt niets. Degene die de interventie begeleidt is ook degene die alle gesprekken voert.

Verkort stappenplan:

1. Oplossingsgericht gesprek met de leerling die ondersteuning nodig heeft

De gespreksleider praat met het kind dat het moeilijk heeft op school, om erachter te komen welke kinderen er in de supportgroep moeten zitten. De leider van de interventie gaat er, los van oorzaak en toedracht, van uit dat het kind ongelukkig geworden is en dat dit op zich een probleem is waar iets aan moet worden gedaan. Ouders worden op de hoogte gesteld.

2. De bijeenkomst met de supportgroep

De supportgroep wordt samengesteld uit 8 tot 10 leerlingen die genoemd zijn door het kind dat ondersteuning nodig heeft. Het doel van de eerste ontmoeting met de supportgroep is de leden te laten weten dat hun hulp nodig is en om hen over te halen om de taak op zich te nemen iemand op school te steunen, zodat die medeleerling ook gelukkig is op school. Het grootste deel van deze ontmoeting wordt besteed aan het inventariseren en prijzen van hun voorstellen.

3. Het tweede gesprek met de leerling

Ongeveer een week later wordt er weer een gesprek gevoerd met de leerling. Nu wordt vooral uitgezocht wat die week beter is gegaan. De ontwikkeling wordt in de gaten gehouden en iedere positieve verandering versterkt.

4. Het tweede gesprek met de supportgroep

Dit gesprek biedt de gelegenheid om de leden te laten zien dat gewaardeerd wordt wat ze doen, zowel individueel als met de hele groep. Ook biedt de groep een ander perspectief om de situatie te bekijken en om te beoordelen of de steun van de groep nodig blijft.

5. Het vervolg

Meestal volgt er nog een derde gesprek om er zeker van te zijn dat het patroon van interactie blijvend veranderd is. Als de leerling die ondersteuning kreeg weer blij is op school, blijken alle leden van de supportgroep tijdens het laatste gesprek positief en is de ouder (die als partner betrokken is) tevreden dat er niet meer gepest wordt. Daarmee komt er een einde aan de interventie.

De effectiviteit van supportgroepen

Het gebruik van een supportgroep blijkt effect te hebben op lange termijn. Als een supportgroep wordt samengesteld, is het doel een kind gelukkiger te laten zijn op school. Als het pesten doorgaat, dan heeft de groep dus gefaald. Er wordt een alternatieve manier geboden om status te verhogen, door leerlingen een belangrijke rol te laten vervullen in het succes van de supportgroep. Pesters, slachtoffers en toeschouwers zijn allemaal op een of andere manier onderdeel van een gedragspatroon. Het bieden van context en de verwachting dat dit patroon veranderlijk is, is een machtige factor.

Bijlage 6 Incidentenregistratieformulier

- verlies van privilege
- time out/afzonderen
- nablijven/tijd inhalen
- wegsturen (invullen waar naartoe bij opmerking)
- herstellen schade
- taak doen
- schrijfstraf
- contact met ouder/verzorger
- schorsing
- anders

Opmerking:

Registratie Gedragsincident

Naam leerling: _____

Groep _____ Datum: _____ Tijd: _____

Ingevuld door: _____

Plaats	Klein probleemgedrag	Groot probleemgedrag
☐ Klaslokaal	☐ Onacceptabel taalgebruik	☐ Verbale agressie (dreiger)
☐ Schoolplein	☐ Uitschelden	☐ Pesten
☐ Fietsenstalling	☐ Obscene gebaren	☐ Liegen/bedrog/spieken
☐ Gang/Hal/Zaal	☐ Ruzie	☐ Vechten
☐ Gymlokaal	☐ Plagen	☐ Fysieke agressie (eenzijdig)
☐ Kleedkamer	☐ Ongehoorzaam/tegendraads	☐ Seksuele intimidatie
☐ Toilet	☐ Verstoren van activiteit	☐ Ongeoorloofd buiten school
☐ leeg lokaal	☐ Misbruik van materiaal	☐ Materiële vernieling
☐ Speelzaal	☐ Onacceptabel gebruik computer	☐ Diefstal
☐ Anders:	☐ Anders:	☐ Anders: .....

Gedragcontract

Het gedragcontract

Met dit contract willen wij bereiken dat----- gewenst gedrag op school laat zien.

Bij volgend grensoverschrijdend gedrag(groot probleemgedrag) zullen de ouders van----- worden gebeld om hem/haar *direct* van school te komen halen. Dit heet een Time Out.

Wat verstaan wij onder grensoverschrijdend gedrag(groot probleemgedrag):

- Verbale agressie (dreigen, bedreigen van leerkracht en/of leerlingen)
- Fysieke agressie
- Seksuele intimidatie
- Ongeoorloofd buiten het schoolterrein
- Vechten
- Liegen/bedrog
- Materiële vernieling
- Diefstal
- Pesten zoals omschreven in ons Preventief Pest Protocol
- Het ernstig verstoren van de lessituatie zodat les volgen onmogelijk wordt voor de andere leerlingen

De consequenties

- De Time Out wordt genoteerd en geregistreerd in het incidentenregister
- De ouders van de betrokken leerling ontvangen een Time Out formulier met daarop een beschrijving van het incident
- Wanneer deze Time Out 3x per schooljaar plaatsvindt volgt er na de vierde bij Time Out een schorsing van 1 hele dag.
- Wanneer er meer dan 2 schorsingen per schooljaar plaatsvinden zal de school in overleg met alle betrokkenen en bestuur in overleg gaan over verwijdering van deze leerling

Handtekening voor akkoord:

datum

Leerling

Ouders

Leerkracht

Intern begeleider

Schoolleider

Bijlage 8

VERSLAG INZAKE TIME-OUT

Naam leerling: .....

Geboortedatum: .....

Naam leerkracht: .....

Datum incident: .....

Het betreft een incident uit de categorie **Groot probleemgedrag** tijdens

o lesuren

o vrije situatie

o plein

o elders

Het betreft een incident uit de categorie **Groot probleemgedrag** ten aanzien van

o leerkracht

o medeleerlingen

o anderen t.w. ....

Korte omschrijving van het incident:

.....
.....
.....
.....
.....

Ouders/verzorgers zijn op de hoogte gesteld d.m.v. persoonlijk contact bij schoolleiding-IB

De consequenties

- Deze Time Out wordt genoteerd en geregistreerd in het incidentenregister
- De ouders van de betrokken leerling ontvangen dit Time Out formulier
- Wanneer een Time Out 3x per schooljaar plaatsvindt volgt er bij de vierde Time Out een schorsing van 1 hele dag met huiswerk
- Wanneer er meer dan 2 schorsingen per schooljaar plaatsvinden zal de school in overleg met alle betrokkenen en bestuur in overleg gaan over verwijdering van deze leerling

Handtekening voor akkoord:

datum

Leerling

Ouders

Leerkracht

Intern begeleider

Schoolleider

Bijlage 9

De reactieprocedure

Een interventie bij ongewenst gedrag

Neutrale houding, niet boos worden.

Stap 1 a. Benoem/beloon leerlingen die het wel goed doen. (draait leerling al bij?)

Stap 1 b. Loop naar de leerling toe en vraag naar de geldende gedragsverwachting.

Bijvoorbeeld: 'X, wat is ook alweer de afspraak op de gang over de toon waarop je praat?'

De leerling geeft het juiste antwoord en stelt zijn gedrag bij: geef een compliment!

De leerling is ongehoorzaam, ga naar **stap 2 a.**

Stap 2 a. Vertel de leerling wat de gedragsverwachting is en vertel de leerling wat hij nu moet doen.

Bijvoorbeeld: 'X, op de gang praten we op een rustige toon. Praat nu op een rustige toon alsjeblieft.'

Stap 2 b Loop weg en wacht **10 seconden.**

De leerling stelt zijn gedrag bij: geef een compliment!

De leerling is ongehoorzaam, ga naar **stap 3.**

Stap 3 Benoem het ongewenste gedrag, benoem de afspraak en geef een keuze.

'X, ik hoor dat je schreeuwt op de gang. De afspraak is dat je op een zachte toon praat in de gang. Praat nu op een zachte toon of blijf in de pauze binnen. Wat is je keuze?'

De leerling stelt zijn gedrag bij: geef aan dat de leerling een slimme keuze heeft gemaakt!

De leerling is ongehoorzaam, ga naar **stap 4 a.**

Stap 4 a. Benoem de consequentie die volgt.

Bijvoorbeeld: 'Oké, dan blijf je in de pauze binnen'.

Stap 4 b Loop weg.

Bijlage 10 Preventief Pest Protocol schematisch in beeld

- ▶ **(Supportgroep) PBS aanpak (en groepsvormingsactiviteiten) als preventieve rode draad**
- ▶ **Duidelijke aanpak bij incidenten**
- ▶ **Supportgroep aanpak indien er toch sprake is van pesten.**
- ▶ **Klein incident → reactieprocedure**
  - ▶ 1. Time-In(+nadenkformulier, na 3x bericht ouders)formulier mee
  - ▶ 2. Check in Check Out als ondersteuning
  - ▶ 3. Kid Skills als ondersteuning
  - ▶ 4. Rots & Water in de groepen
- ▶ **Groot incident → Time Out(+gedragscontract, altijd bericht ouders)**
  - ▶ 1. bij 2^e keer: schorsing(thuis met huiswerk)
  - ▶ 2. Individuele gedragsbegeleiding(extern)

Schoolbreed loopt als rode draad ons registratie systeem 'ZIEN', van het sociaal welbevinden van de leerlingen. Dit wordt zowel door de leerlingen (van groep 5 t/m 8) als de leerkracht 2x per jaar ingevuld en geëvalueerd. Indien nodig kunnen daar handelingsplannen voor de groep en/of het individu uit volgen en ingezet worden.